

speciale uitgave Europese Week
voor een veilige en gezonde start in de loopbaan van jongeren

In deze uitgave:

Voorwoord	2
Goede praktijken:	
→ Stichting Arbouw wil jongeren bewust maken van de risico's in de bouw	3
→ In koudbandwalserij 2 van Corus IJmuiden krijgen jeugdige nieuwkomers individuele begeleiding	5
→ Nieuwkomers bij Coastal Training Technologies BV: een nieuwe veiligheidstraining voor de eerste werkdag	6
→ Stigas en Sollt laten leerlingen zelf oplossingen bedenken voor knelpunten op de werkplek	7
→ Sport- en recreatiebad Groenoord ontwierp een nieuwe werkwijze voor toezichthouders	9
→ Bij Corus HTD heeft iedere uitvoerende een STOP!&GO! kaartje	10
→ Middelbare school VIA in Rotterdam geeft leerlingen les in gezond computeren	11
→ Boas BV ontwikkelde een apparaatje dat waarschuwt als het geluid te hard is	13
→ Het platform VMBO Bouwtechniek laat leerlingen lesopdrachten uitvoeren bij een bedrijf	14

Start Veilig

Goede Praktijken Europese Week 2006

Goede Praktijken 2006: 'Start Veilig!'

DE EUROPESE WEEK IS DE JAARLIJKSE CAMPAGNE VAN HET EUROPEES AGENTSCHAP VOOR VEILIGHEID EN GEZONDHEID OP HET WERK. DIT JAAR RICHT DE CAMPAGNE ZICH OP JONGEREN EN HUN EERSTE JOB. HET THEMA IS: 'START VEILIG' (SAFE START). NET ALS EERDERE JAREN WERDEN ORGANISATIES IN DE EU-LANDEN OPGEROEPEN MEE TE DOEN AAN DE GOOD PRACTICE AWARD. IN ONS LAND ONTVING ORGANISATOR ARBO PLATFORM NEDERLAND MEER DAN TIEN INZENDINGEN. U VINDT ZE IN DIT SPECIALE 'START VEILIG! E-ZINE'. GEEN VAN DE OPLOSSINGEN ZIJN "ROCKET SCIENCE", MAAR DAT HOEFT OOK NIET. WERKEN MET JONGEREN VRAAGT GEWOON OM NUCHTER NADENKEN, WAT EXTRA BEGELEIDING EN VOORAL GOED COMMUNICEREN.

2

Uit onderzoek blijkt dat Europese jongeren die hun entree maken op de arbeidsmarkt 50 procent meer kans lopen op een bedrijfsongeval dan andere werknemers. Logisch, jongeren zijn onvolwassen, onervaren en onbezonnen. Je kunt van hen nog niet hetzelfde verwachten als van ervaren arbeidskrachten.

AANDACHT VOOR DE WERKPLEK EN VOOR VEILIG ONDERWIJS

De EU-campagne 'Start Veilig!' richt zich enerzijds op de werkplek zelf: veiligheid en gezondheid als aandachtspunt voor jonge werknemers zelf én van de werkgevers die hen in dienst nemen. Anderzijds wordt het onderwijs aangespoord om risicobewustzijn een integraal onderdeel te maken van de voorbereiding van jongeren op hun eerste werkdag. Bijvoorbeeld bij een stage.

In Nederland ligt de organisatie van de Europese Week in handen van het Arbo Platform Nederland. In het Arbo Platform Nederland zitten werkgevers, werknemers, dienstverleners, overheid en kennisinstellingen. Samen zetten zij zich in voor verbetering van preventief arbo- en verzuimbeleid in Nederland. En voor het toegankelijk maken van arbokennis voor iedereen, bijvoorbeeld via de website www.arbo.nl.

Het Arbo Platform organiseerde verschillende activiteiten voor de 'Start Veilig'-campagne. Op 19 juni vond de Startbijeenkomst plaats in Amsterdam. Tijdens deze "kick-off" is een informatieboekje gepresenteerd met ongevalcijfers, uitleg over de wet- en regelgeving en informatiebronnen met betrekking tot jongeren en werk. Ook is die dag een speciale website gelanceerd:

www.startveilig.eu. Het Arbo Platform heeft verder talloze informatiepakketten, posters en folders verspreid over de 'Start Veilig!'-campagne.

GOOD PRACTICE AWARD 2006

En net als voorgaande jaren zijn ondernemingen en scholen, universiteiten en aanbieders van opleidingen opgeroepen om mee te dingen naar de Good Practice Awards. De winnaar gaat met 2.500 euro naar huis; twee praktijken worden uitgezonden om Nederland te vertegenwoordigen bij de Europese Good Practice Awards in Bilbao, Spanje.

Een deskundige jury, bestaande uit voorzitter Mario van Mierlo (MKB Nederland), Mirjam Engelen (Research voor Beleid), Judith Ploegman, (FNV Jong), Adriaan Weber (Ministerie van Sociale Za-

ken en Werkgelegenheid) en Paul van Kruining (Vakcentrale MHP), beoordeelde de inzendingen en heeft de winnaar en Europese nominaties vastgesteld.

De jury heeft daarbij specifiek op een aantal punten gelet. De ingezonden Good Practices moeten bijvoorbeeld recent zijn, leiden tot reële, duurzame verbetering van de arbeidsveiligheid of -gezondheid van jongeren, en ook toepasbaar zijn in andere organisaties. Ook moesten de mededingers laten zien dat hun oplossing is gericht op participatie van de werknemers, inclusief jongeren, en op overleg tussen leiding en personeel, waaronder eventuele jongeren, of tussen onderwijsinstellingen en commerciële ondernemingen.

De bekendmaking van de prijzen én Europese nominaties vindt plaats op 23 oktober, tijdens de Manifestatie Europese Week

2006. De Europese Awards worden uitgereikt tijdens de slotceremonie van het Europees Agentschap in Bilbao, Spanje, in maart 2007.

GEEN "ROCKET SCIENCE"

In dit E-zine passeren de Nederlandse inzendingen voor de Good Practice Award 2006 de revue. Alle inzendingen getuigen van begrip voor jonge werknemers in het bedrijf. Werknemers die niet dom zijn, of van kwade wil, maar die nog wel onervaren en onvolwassen zijn. De meeste Good Practice-inzendingen zijn dan ook geen "rocket science", maar gewoon goed werkgeverschap, gericht op extra begeleiding en goede communicatie. Laat u inspireren!

De jury in beraad: van links naar rechts juryvoorzitter Mario van Mierlo en de leden Adriaan Weber, Judith Ploegman en Paul van Kruining. Tevens jurylid, maar niet op de foto Mirjam Engelen.

stichting Arbouw wil jongeren bewust maken van de risico's in de bouw

Een gewaarschuwd bouwvakker...

3

JONGEREN DIE IN DE BOUW WERKEN, LOPEN TWEEMAAL ZOVEEL RISICO OP EEN ONGEVAL ALS OUDERE WERKNEMERS. STICHTING ARBOUW WIL JONGEREN BEWUST MAKEN VAN DIE RISICO'S. EEN ZAKBOEKJE VOL OPLOSSINGEN, EEN VEILIGHEIDSPROTOCOL, EEN CD-ROM OVER LAWAAI EN EEN GEZONDHEIDSKUNDIG ONDERZOEK MOETEN DAARBIJ HELPEN.

Wat al deze producten gemeen hebben, is dat ze specifiek gericht zijn op jongeren', zegt Cor van Duivenbooden, hoofd onderzoek en ontwikkeling bij Arbouw, een landelijke stichting die is opgericht door werkgevers- en werknemersorganisaties om de arbeidsomstandigheden in de bouwnijverheid te verbeteren en de gezondheid van de werknemers te bevorderen. Jongeren denken en handelen anders dan oudere werknemers. Als je jong bent, heb je nog weinig ervaring. Je herkent de gevaren nog niet zo snel. Jongeren nemen ook sneller risico's. Een beetje

bravoure hoort erbij. Als een jongere van een jaar of zeventien moet kiezen tussen een brede sloot die vlak voor hem ligt of omlopen via het bruggetje iets verderop, springt hij over de sloot. Ouderen zullen vaker het bruggetje kiezen. Die weten uit ervaring dat je echt wel in die sloot kunt vallen.'

ZAKBOEKJE

Om te weten welke risico's je loopt, moet je ze natuurlijk wel kennen. Daarom heeft Arbouw de Arbogids ontwikkeld, een klein handzaam zakboekje met infor-

matie over de potentiële gevaren bij het uitvoeren van een aantal bouwtaken. Er staat ook in welke maatregelen je moet nemen om de risico's te vermijden. Van Duivenbooden: 'Het boekje past in je achterzak en is gemakkelijk te raadplegen tijdens het werk. Het staat niet bomvol tekst, maar geeft een helder overzicht met veel foto's. Op de linkerpagina staan in een rood kader de risico's beschreven. In een groen

TIP:

Zorg dat jongeren in hun nieuwe baan begeleid worden door 'leermeesters', oudere werknemers met ervaring.

kader op de rechterpagina de oplossingen.' Het boekje prijkt op de boekenlijst van verschillende bouwopleidingen.

NIET HOREN, MAAR VOELEN

Minstens zo belangrijk is het om te weten wat de gevolgen zijn van een ongeval of het niet goed toepassen van beschermend materiaal. Op verzoek van FNV Bouw ontwierp Arbouw een voorlich-

tings cd-rom over de schadelijke gevolgen van lawaai. De cd maakt onderdeel uit van de campagne 'Lawaai, wie niet horen wil, moet maar voelen', die gericht is op jongeren die een bouwopleiding volgen of kort in de bouw werkzaam zijn. De campagne, die eind 2006 of begin 2007 van start gaat, wil jongeren aansporen zich tegen lawaai te beschermen door ze de negatieve gevolgen te laten 'voelen'. Zo kun je via een jukebox horen hoe je favoriete nummer

LEES VERDER →

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Omdat het de mogelijkheid biedt deze nog weer eens onder de aandacht van een groot publiek te brengen.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Met deze goede praktijken is er maar één winnaar en dat is de bedrijfstak bouwnijverheid.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ De week focust elk jaar de aandacht op een ander belangrijk onderwerp op het terrein van gezondheid en arbeid. Deze week zorgt voor goede publiciteit.

klinkt als je een gehoorbescha- diging hebt opgelopen. En beseft je hoe weinig je nog oppikt van de gesprekken tijdens een vergadering. Op de cd staat tevens een gehoorstest, waarmee jongeren zelf kunnen testen hoe goed of slecht ze nu daadwerkelijk horen.

PROTOCOL

Veel jongeren leren én werken. De veiligheid tijdens de praktijklessen op de opleiding en op de werkplekken van de stageverle- nende bedrijven moet in orde zijn. Er zijn veel regels die dat moeten waarborgen. Zo is er toezicht vereist. Maar in welke mate hangt af van de leeftijd van leerlingen. Het maakt een verschil of je 14, 16 of 18 jaar bent. En hoe zit het met de fysieke aanwezigheid van docenten in de praktijkruimten op de opleidingen? Vaak staat er in zo'n praktijkruimte een glazen wand waardoor de docent twee groepen leerlingen in de gaten kan houden. Maar moet die docent niet altijd fysiek aanwezig zijn, zodat hij of zij snel kan ingrijpen als er iets dreigt mis te gaan? Kortom: In het bos van regels is het niet gemakkelijk om te weten wat nu de taken, verplichtingen en verantwoordelijkheden zijn voor zowel de leerlingen, de scholen als de bedrijven waar de leerlingen werken of stage lopen. Arbouw zette ze allemaal op een rij in een veiligheidsprotocol voor de samenwerkingsverbanden van de VESAM, de Vereniging van Samenwerkingsverbanden Nederland. 'Dat was geen over-

bodige luxe', meent Van Duiven- booden. 'Iedereen had wel iets over veiligheid op papier staan, maar niemand had alles.'

GEZONDHEIDSONDERZOEK

Een jaar nadat een jongere in de bouw is gaan werken, mag hij of zij gratis naar de bedrijfsarts om te laten controleren of het werk de gezondheid niet heeft geschaad. Dit Arbeidsgezond- heidskundig onderzoek is door CAO-partijen in de bouwnijverheid ingesteld en is een onderdeel van het CAO-pakket Preventiezorg. Arbouw is verantwoordelijk voor de organisatie en de uitvoering van het onderzoek. Er zijn geen kosten aan verbonden, niet voor de jongere en niet voor de werkgever. Het onderzoek wordt collectief gefinancierd door de bedrijfstak. Tijdens zo'n AGO-jongeren, zoals het onderzoek ook wel genoemd wordt, kijkt een arts specifiek naar de gezondheidsontwikkeling van de jongere: hoe zit het met zijn gehoor, zijn rug, zijn huid. De jongere krijgt daarop een gericht advies dat toegesneden is op zijn of haar specifieke situatie. Er is geen terugkoppeling naar de werkgever. 'Zo'n advies kan cruciaal zijn voor de toekomst', meent Van Duivenbooden. 'Soms blijkt eruit dat de fysieke belasting te zwaar is of dat de jongere in kwestie allergisch is voor bepaalde stoffen waarmee hij werkt.' Gewapend met zo'n advies kunnen jongeren hun taak of werkplek aankaarten bij hun

werkgever. Zodat ze samen kun- nen zoeken naar een oplossing. Sinds 2001 maakte één op de drie jongeren in de bouw gebruik van het arbogezondheidsonderzoek. Is dat niet weinig? 'Zeker niet', meent Van Duivenbooden. 'Het overgrote deel van de jongeren is blijkbaar gezond en heeft geen behoefte aan bedrijfsge- zondheidskundig onderzoek. Bovendien, als je bedenkt dat er minstens 12.000 jongeren per jaar de bouw instromen, gaat het

toch nog om een paar duizend jongeren. Tot nu toe is zo'n on- derzoek alleen maar mogelijk in de bouwnijverheid. Van Duiven- booden is daar best trots op. 'Ik denk zelfs dat het op Europees niveau uniek is.'

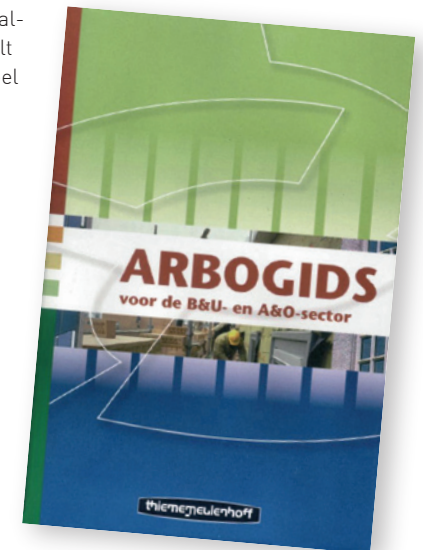
NIET SEXY

Het doel van al deze goede prak- tijken is allereerst om jongeren bewust te maken van de risico's

TIP:

Zorg dat de taken, verplichtingen en verantwoordelijkheden van alle samenwerkende partijen duidelijk omschreven zijn.

in de bouw en te wijzen op de verantwoordelijkheid die ze zelf dragen. Maar Van Duivenbooden ziet nog een bijeffect. 'Werken in de bouw is niet populair onder jongeren. Als ze moeten kiezen tussen een baan bij de politie, de ICT of in de bouw is de keuze snel gemaakt. Werken in de bouw is niet sexy. Bij een baan in de bouw denken jongeren aan heel zwaar en onveilig werk.' Met deze goede praktijk wil Arbouw laten zien dat het al- lemaal wel meevalt en dat je er zelf veel aan kunt doen om je werk veilig en aantrekkelijk te maken.

In koudbandwalserij 2 van Corus IJmuiden krijgen jeugdige nieuwkomers individuele begeleiding

Veilig starten met een eigen 'leermeester'

IN DE KOUDBANDWALSERIJ VAN CORUS IJMUIDEN WORDEN JEUGDIGE NIEUWKOMERS INTENSIEF BEGELEID. DAT KOST VEEL TIJD EN INSPANNING. MAAR HET BETAALT ZICH DUBBEL EN DWARS TERUG.

In een koudbandwalserij wordt staal zo dun gewalst dat je er auto's, wasmachines en koelkasten mee kunt maken. Werken in een koudbandwalserij is niet zonder risico. Er staan veel installaties en draaiende machines. Je moet weten hoe je die moet bedienen. Zo wordt het gewalste staal na bewerking weer opgerold. Om zo'n rol staal komt een bindband. Die kan bij foutieve hantering wegschieten en letsel toebrengen aan handen en ogen.

IEDEREEN VCA

Dit jaar lopen er 70 leerlingen tussen de 16 en 23 jaar stage

in de walserij. Die zijn wettelijk aan strikte regels gebonden. Voordat de leerlingen gaan werken, krijgen ze een training van twintig weken bij Corus Training Centre. De leerling moet daar het diploma Basisveiligheid VCA (Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers) halen. Een VCA-diploma bereidt voor op veilig werken in de techniek- en landbouwsector.

LEERMEESTER

Maar er is meer. De afdeling P&O van koudbandwalserij 2 stelde onlangs een reglement op voor jeugdige nieuwkomers. Volgens dit 'voorschrift' krijgt iedere

TIP:
Pak begeleiding van jongeren op de werkvloer professioneel aan.

leerling een mentor toegewezen, een werknemer die al langer in de koudbandwalserij werkt. Deze legt alle veiligheidsregels in het bedrijf uit. De mentor is coördinator en aanspreekpunt van de docent van de leerling.

De stagiair krijgt bovendien een 'eigen' operationele begeleider, die tijdens het werk constant bij de leerling aanwezig is. De operationele begeleider is verantwoordelijk voor de veiligheid van de leerling. Hij zorgt ervoor dat de leerling exact weet hoe hij veilig om moet gaan met de installaties en machines. De operationele begeleider is een soort van 'leermeester', beaamt Wijnand Buding, opleidingsfunctionaris bij Koudwalserij 2. 'Het zijn veelal oudere werknemers die veel afweten van de instal-

latie waar een leerling aan gaat werken.' In een koudbandwalserij voert lang niet iedereen alle taken uit. Er zijn verschillende 'rayons'; afdelingen. Binnen een rayon krijgt een leerling te maken met specifieke apparaten en machines. Een oude rot die je wegwijst maakt, betekent veel.

ROEKELOZER

Een dergelijk voorschrift was er nog niet voor koudband 2. Voorheen werden jongeren niet als een aparte groep beschouwd. Toch zijn ze dat wel degelijk, meent Buding. 'Jongeren kunnen roekelozeler zijn dan volwassenen. Ze zijn sneller afgeleid. Je moet weten hoe je met jongeren omgaat. Daarom krijgen de operationeel begeleiders een training

van twee dagen die gericht is op het begeleiden van leerlingen.'

TERUGBETALEN

Het individueel begeleiden van stagiaires kost tijd. Maar volgens Buding betaalt dit zich dubbel en dwars terug. 'Er zijn veel oudere werknemers bij Corus. De jongeren die binnen komen, moet je behouden. Dat kan door ze intensief te begeleiden als ze beginnen. Zodat ze zich niet aan hun lot overgelaten voelen. Na die start kun je ze geleidelijk aan meer verantwoordelijkheden geven.' Het voorschrift is met aanpassingen goed te gebruiken voor stageplekken binnen andere afdelingen van Corus, denkt Buding: 'Dat is de volgende stap.'

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Veiligheid staat hoog in het vaandel.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Dat zou leuk zijn, maar hoofdzaak is dat een goede stap is gezet.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Ik vind het een goed initiatief omdat de aandacht volledig uitgaat naar veiligheid (van jongeren) en het veilig thuis komen. Door dit initiatief kun je ervaringen met elkaar delen.

*Nieuwkomers op Het Werk:
een nieuwe veiligheidstraining voor de eerste werkdag*

‘Veilig weten is wat anders dan je veilig gedragen’

6

MET EEN NIEUWE VEILIGHEIDSTRAINING WIL COASTAL TRAINING TECHNOLOGIES BV JONGEREN LEREN GEVAREN TE HERKENNEN. DE FOCUS LIGT OP GEDRAG EN COMMUNICATIE.

De 17-jarige Paul is aangenomen als elektrisch onderhoudsmonteur. Al op zijn eerste werkdag gaat het mis. Pauls begeleider krijgt een telefoontje als ze een machine inspecteren. ‘Red je het alleen?’ vraagt hij aan Paul. ‘Bij twijfel bel je mij.’ Paul knikt, maar draait toch te snel een knop om. Een werkneemster die een machine schoonmaakt, krijgt een elektrische schok.

DRAMA

Paul is een speler in een drama-filmpje, dat deel uitmaakt van de nieuwe veiligheidstraining Nieuwkomers op Het Werk. In het filmpje volgt de camera

TIP:

Zorg ervoor dat er binnen het bedrijf voldoende tijd en ruimte is om vragen te stellen.

vijf nieuwelingen tijdens hun eerste werkdag. Ze werken bij hetzelfde bedrijf, maar op verschillende werkplekken. De film laat zien aan welke gevaren de nieuwelingen blootstaan; een telefoonsnoer dat rondslingerd, een bordje ‘veiligheidshelmen verplicht’ dat genegeerd wordt. Op een ‘gevaarkaart’ moeten de deelnemers aankruisen welke gevaren zij zien.

‘Het herkennen daarvan is een eerste stap’, zegt Remco Bax, directeur Europa van Coastal Training Technologies BV, die de training ontwikkelde. ‘Daarna bespreken we die gevaren met de arbocoördinator van het bedrijf waar de training plaatsvindt.’ De training is gericht op alle nieuwkomers, jong en oud. Toch maken jongeren er een specifiek onderdeel van uit. Twee van de vijf spelers in het filmpje zijn jonge schoolverlaters.

EERSTE WERKDAG

Uit onderzoek blijkt dat juist nieuwkomers het meest kwetsbaar zijn voor ongevallen. Zij zijn niet onmiddellijk volledig op de hoogte van de gang van zaken binnen het bedrijf en de veiligheidsrisico’s. Gecombineerd met de drang om een goede eerste indruk te maken, geraken ze sneller in onveilige situaties. Het is daarom zaak, zo meent Bax, om de veiligheidstraining op de eerste werkdag te doen. ‘Zo leren nieuwkomers meteen mogelijke gevaren te herkennen en vragen te stellen. Daarmee

verklein je de kans dat het verkeerd gaat.’

GEDRAG

In de training is veel aandacht voor gedrag. Bax: ‘Bedrijven besteden genoeg aandacht aan zaken als elektrische veiligheid. Maar veilig **weten** en je veilig **gedragen** zijn twee verschillende dingen.’ Bax: ‘Bij veilig gedrag hoort bijvoorbeeld de zorg voor elkaar. Je kent dat wel: al jaren ligt er een snoer op de grond in het kantoor. Iedereen stapt er overheen. Maar het is een kwestie van tijd voordat iemand erover heen valt.’ Er is daarnaast veel aandacht voor goede communicatie. ‘We stimuleren nieuwkomers om vragen te stellen. Zodat ze ook op de werkvloer hun twijfels durven te uiten in plaats van zomaar te doen, zoals Paul in het filmpje.’

OPFRISCURSUS

Is zo’n introductietraining wel voldoende? Ebt de opgedane kennis niet snel weg? Bax: ‘We adviseren bedrijven om elke maand een toolboxmeeting te organiseren. Daarbij licht je een specifiek onderwerp uit, bijvoorbeeld het veilig omgaan met de heftruck, en praat daar met de werknemers over aan de hand van praktijkvoorbeelden.’

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Omdat we zien dat bewustwordings-training een groot verschil maakt als het gaat om ongevallenrisico’s.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Het product is zeer toegankelijk en gemakkelijk bruikbaar.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Met het vele verkeer van werknemers door heel Europa, is het goed om veiligheid op het werk op Europees niveau te stimuleren en eenduidiger te maken.

Stigas en Sollt laten leerlingen zelf oplossingen bedenken voor knelpunten op de werkplek

Beter een goed idee dan een klacht

Waarom ...

- heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?
- Extra aandacht voor de bescherming van jongeren op het werk is belangrijk, want voor jezelf opkomen is niet gemakkelijk.
- zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?
- Het organiseren van een wedstrijd is leuk en stimuleert jongeren na te denken over veiligheid op de werkvloer.

7

HOE KRIJG JE JONGE AGRARIËRS DIE OP SCHOOL ZITTEN ÉN WERKEN ZOVER OM BEWUST NA TE DENKEN OVER FYSIEKE BELASTING OP DE WERKPLEK. STIGAS PROBEERDE HET MET EEN VERPLICHTE CURSUS TIJDENS DE LESUREN EN EEN SCHOLENWEDSTRIJD.

Het werk in de agrarische sector is fysiek vaak zwaar. Er moet veel getild worden, ettelijke keren per dag. Als je daar niet goed mee omgaat, belast je rug, nek en schouders. Denk bijvoorbeeld aan het telkens maar weer omkieperen van een volle kruiwagen. Nodeloos zwaar, vonden de leerlingen van het Wellantcollege in Naarden. Ze bedachten een oplossing: Een installatie waarbij de kruiwagen net als een vuilniscontainer omhoog wordt getild.

WEDSTRIJD

Het idee was een van de 42 inzendingen voor de wedstrijd 'Heb

jij een goed idee?'. De wedstrijd maakte deel uit van een groter project dat erop gericht was om leerlingen in het agrarisch onderwijs (AOC) gedegen informatie te geven over fysieke belasting en hoe daarmee om te gaan. De meiden en jongens waar het om ging waren tussen de 16 en 20 jaar oud. Ze werkten vier dagen per week. Een dag gingen ze naar school. Het project liep in het schooljaar van 2005-2006. Er deden 21 scholen aan mee. Tijdens twee reguliere lesochtenden volgden de leerlingen van die scholen, 346 in totaal, een cursus die twee maal twee uur duurde en die werd verzorgd door adviseurs van Stigas (Stichting Gezond-

heidszorg Agrarische Sector) en Sollt (Stichting Opleidingsfonds leerlingwezen land- en tuinbouw). De cursus bestond uit een theoretisch deel en een praktisch deel. In het theoretische deel gaven de adviseurs voorlichting over veiligheid en lichamelijke belasting op de werkplek. In het praktisch deel legden zij aan de hand van praktijkvoorbeelden uit wat je kunt doen om je lichaam zo min mogelijk te belasten. 'Volgens de wet moeten agrarische beroepsopleidingen al aandacht besteden aan veiligheid op het werk', zegt Ad de Rooij, coördinerend bedrijfsarts bij Stigas en een van de bedenkers van het project. 'Maar meestal gebeurt dit alleen maar met een les "preventie van ongevallen op het werk". De cursus is een aanvulling op dit onderwerp.' Dat bleek hard nodig. In de agrarische sector wordt nog steeds te veel en te zwaar getild. Jongeren zijn fysiek minder sterk. Toch

TIP:
Neem jongeren serieus als het gaat om het knelpunt dat zij aandragen maar ook als het gaat om de oplossingen die zij kunnen bedenken.

gaan ze nogal eens akkoord met klussen die eigenlijk te zwaar voor ze zijn. Volgens De Rooij

ligt dat ook aan de verhoudingen tussen leidinggevende en werknemer. Die is in de agrarische sector toch vaak nog die van baas en knecht. De Rooij: 'Een jongere stapt niet zo snel naar een werkgever met de mededeling dat zijn werk te zwaar voor hem is. Bovendien is het een stoere wereld. Je moet niet te flauw doen als je bij een agrarisch bedrijf gaat werken. Klagen is voor watjes.'

BLADBLAZER MET HANDGREPEN

Stigas en Sollt staken de koppen bij elkaar om te kijken hoe ze nu

LEES VERDER →

ORDEEL VAN DE JURY

Deze Goede Praktijk spreekt de jury aan omdat jongeren zélf hebben meegewerkt aan oplossingen én er is, door de combinatie van zowel leren als werken, een solide basis gelegd voor aandacht voor veilig en gezond werken. Bovendien is het een activiteit die veel verder gaat dan de wetgeving voorschrijft. Veel jongeren zijn werkzaam in de Agrarische sector; de impact van de oplossingen kan dus groot zijn. Daarnaast is deze goede praktijk ook goed toepasbaar in bedrijven uit andere sectoren, én de oplossingen zijn bruikbaar bij MKB bedrijven. De succesvolle verbeteringen en de brede toepasbaarheid van deze aanpak, ook in andere Europese lidstaten, heeft geleid tot het nomineren voor de Europese Good Practice Award.

het beste deze jongeren konden bereiken. De cursus was een stap in de goede richting, maar het was niet voldoende. De Rooij: 'Deze jongeren zijn niet gewend om huiswerk te maken, om stil te zitten en te luisteren. Die moet je op een andere manier uitdagen om na te denken over veiligheid.' De organisaties kwamen op het idee om een wedstrijd uit te schrijven: de arbo-innovatieprijs voor jonge agrariërs. In groepjes gingen leerlingen aan de slag om oplossingen te bedenken voor een door hen zelf gekozen knelpunt. De best toepasbare oplossingen zouden winnen.

Er kwamen 42 inzendingen binnen. De meeste ideeën gingen over technische verbeteringen aan hulpmiddelen en gereedschap. Een groepje leerlingen van Het Groen College in Goes bedacht een oplossing om het werken met een bladblazer minder zwaar te maken. Door

de blazer uit te rusten met twee handgrepen, wordt zowel de lichaamshouding als de gewichtsverdeling verbeterd.

Enkele voorstellen richtten zich op verbetering in de organisatie van het werk. Bij de bouw van een huis wordt het tuinpad vaak als laatste aangelegd. Daardoor moeten hoveniers met volle kruiwagens door het mulle zand heen en weer rijden. Draai het om, opperden een aantal leerlingen. Leg eerst het pad aan. Dat scheelt een hoop zwoegen. De bedenkers van de bladblazer met handgrepen wonnen de eerste prijs, een bioscoopbon voor alle leerlingen van de klas. De Rooij: 'Uit de voorstellen bleek dat de jongeren goed begrepen waar preventie over moet gaan.' Een bijkomend voordeel van de wedstrijd was dat Stigas en Sollt inzicht kregen in wat nu voor jongeren de alledaagse knelpunten waren. 'Daar hadden

we eigenlijk van tevoren geen echte goede inventarisatie van.' Om de opgedane kennis over veiligheid en fysieke belasting niet te laten wegebben, kregen alle 346 leerlingen een lidmaatschapspasje van Stigas. Daarmee kunnen ze twee jaar lang gratis gebruik maken van een telefonische hulplijn, bemand door arboadviseurs. Ze kunnen er terecht voor advies over het oplossen van problemen op het gebied van veiligheid en fysieke belasting op de werkplek.

VUILNISCONTAINER

De ideeën uit de wedstrijd bleven niet op papier staan. De werkgevers werden op de hoogte gesteld van de oplossingen die de leerlingen bedachten voor knelpunten binnen hun bedrijf. Sommige werkgevers namen die oplossingen over. Zo lopen leerling hoveniers in ieder geval al bij

één bedrijf met hun kruiwagen over een verhard pad in plaats van door mul zand.

De Rooij: 'Laatst werd ik door een firma gebeld die geïnteresseerd was in het ontwerp van de kruiwagen als "vuilniscontainer". De coördinerende bedrijfsarts juicht dit soort initiatieven toe. 'Het verbetert niet alleen de arbeidsomstandigheden op de werkplek maar geeft ook een signaal aan de leerlingen. Klagen helpt meestal niet in deze sector. Maar als je zelf met oplossingen aankomt, wordt er wél geluisterd.'

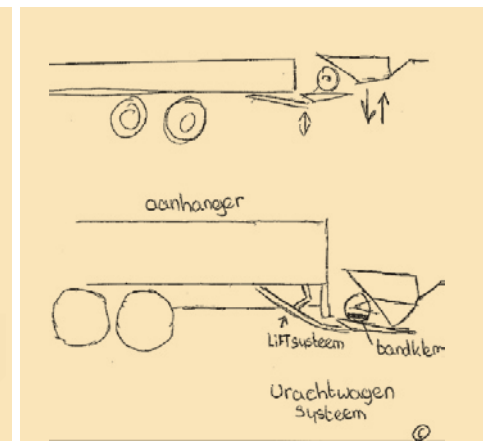
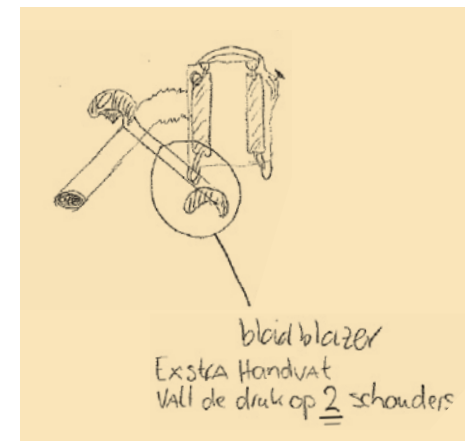
vier meter lengte. Dat levert na een tijd de nodige nek- en schouderklachten op. Bevestig over de gehele lengte van de nok van het dak een stalen buis, was het idee van de leerlingen. Schuif over die buis een stalen ring. Daaraan kun je dan een tuigje met een werknemer hangen, die op een arbeidsvriendelijke wijze het spinrag verwijdt. De Rooij lacht. 'Dat was een iets te technische oplossing.'

NIET WEGEBBEN

Zowel de werkgevers als de deelnemende scholen vonden het project geslaagd. De Rooij: 'De scholen wilden dit project nog een keer doen.' Daarvoor is de financiering nog niet rond. 'We denken erover om de docenten te gaan trainen. Zodat zij zelf de cursus kunnen geven en de wedstrijd uitschrijven.'

EEN TUIGJE IN HET DAK

Er waren ook inzendingen die ver van de realiteit afstonden. Zo bedacht een groepje leerlingen een nieuwe werkwijze voor het schoonmaken van het plafond van een manege. Doorgaans gebeurt dat vanaf de grond met een ragebol op een stok van zo'n

Waarom ...

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Jonge werknemers zitten in een kwetsbare positie. Ze zijn onzeker en worden vaak niet serieus genomen. De Europese Week is weer een kans om het onderwerp Jongeren en veiligheid op een positieve manier onder de aandacht te brengen.

*Sport- en recreatiebad Groenoord
ontwierp een nieuwe werkwijze voor toezichthouders*

'Nu staat er een sterk team achter me'

IN SPORT- EN RECREATIEBAD GROENoord IN SCHIEDAM WAREN JONGE TOEZICHTHOUDERS JARENLANG WEERLOOS TEGENOVER DE AGRESSIE VAN GROEPEN PUBERS. DAT IS NU ANDERS.

Als jonge toezichthouder kreeg Wijnand Korsten al te maken met agressie van groepjes pubers. In plaats van achter elkaar de glijbaan af te roetsjen, deden ze dat met zijn twintigen. Als de destijds negentienjarige er wat van zei, gaf een groep van wel veertig jongeren hem een grote mond. 'Soms dreigden ze me in elkaar te slaan. 'Meestal bleef het bij woorden'. Korsten: 'Maar dit verbale geweld veroorzaakte wel een gevoel van onveiligheid.'

TIP:

Zorg dat alle regels, afspraken en verantwoordelijkheden duidelijk op papier staan.

De problemen met agressieve jongeren stapelden zich op. Zo'n drie, vier keer per week moest de politie ingrijpen. Gemiddeld 125 keer per jaar moest Groenoord de toegang aan een raddraaier ontzeggen. Het had zijn weerslag op de toezichthouders, voor het gros scholieren en studenten. Nieuwelingen haakten vaak al na een paar weken af.

LOS ZAND

In 2001 vond Groenoord het welletjes. Het zwembad paste de tijden waarop jongeren in het recreatiebad konden zwemmen aan. Op zondag komen groepjes jongeren er niet meer in. Er is dan 'familiezwemmen'. Daarnaast ging de werkwijze van de toezichthouders op de schop. Korsten: 'Eigenlijk hing de afdeling als los zand aan elkaar. Het was onduidelijk welke taken je precies had, wie je kon inschakelen bij problemen.' Het team toezichthouders heeft sinds 2001 een coördinator, een fulltime kracht waar de jongere toezichthouders terecht kunnen met vragen en problemen. Nieuwkomers mogen op kosten van de zaak een cursus 'Omgaan met agressie' volgen. Tijdens de inwerkperiode krijgen ze bovendien het toezichtplan overhandigd. Daarin staan alle huisregels en afspraken, evenals wie waarvoor verantwoordelijkheid draagt.

RELAXTER

Het aantal incidenten is be- duidend minder geworden. De politie kwam de afgelopen jaren maar een enkele keer langs. Er waren nul ontzeggingen van de toegang. Het maakt het werk er 'relaxter' op, meent Korsten, die inmiddels studeert, maar nog steeds bij het zwembad werkt. 'Als er nu iets gebeurt, staat er een sterk team achter me. Ik weet nu wat ik mag en kan. Dat geeft zelfvertrouwen.' Manager van Groenoord is Arjan van Oostenbrugge. 'Het schrijven van het toezichtplan was geen eenmalige actie', legt hij uit. 'Er is een cyclus ontstaan. In september evalueren we het oude plan en in de winter schrijven we aan het nieuwe. Dat ligt er in mei. Zo zijn we er het hele jaar door mee bezig.'

VOOR HET 'EGGIE'

Van Oostenbrugge benadrukt dat een veilige start al zou moeten beginnen op de opleiding. 'De jongeren van de opleiding sport en bewegen die hier stage lopen, krijgen tijdens hun opleiding weinig praktijkvoorbeelden. Als ze dan hier "voor het eggie" werken, schrikken ze nogal eens.' Jammer, meent Van Oostenbrugge. 'Opleidingen zouden die jongeren moeten wapenen. Zodat ze beter voorbereid aan hun eerste baantje beginnen.'

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Het is een bevestiging van een ingeslagen weg, plus een stimulans om ook andere afdelingen in het zwembad onder de loep te nemen.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Omdat het gaat om een verbetering van de arbeidsomstandigheden in en het imago van de zwembaden.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Door de nadruk te leggen op een veilige start van jongeren raakt de opleidingswereld zich hopelijk meer bewust van zijn taak.

Bij Corus HTD heeft iedere uitvoerende een STOP!&GO! kaartje

Ik werk veilig, of ik werk niet

10

SINDS ANDERHALF JAAR DRAGEN ALLE UITVOERENDE MEDEWERKERS VAN HTD (HOOGOEVENS TECHNISCHE DIENST) VAN CORUS IJMUIDEN EEN GROEN-ROOD KAARTJE OP ZAK. HET AANTAL ONGEVALLEN DAALDE SINSDIEN DRASTISCH.

Het STOP!&GO! kaartje is zo groot als de helft van een cd-hoesje. Op de rode kant staat het woord 'Stop'. Eronder prijken vier korte adviezen. Op de groene kant staat 'Go', met eronder zes vragen. Peter Booster, hoofd veiligheid HTD, bedacht het kaartje. 'Bij aanvang van een klus raadpleegt een uitvoerende het kaartje. Als hij de vragen met 'Ja' kan beantwoorden, kan hij met een gerust hart aan het werk. Moet hij op één ervan 'Nee' zeggen, dan bespreekt hij samen met zijn chef hoe de 'Nee' kan worden omgebogen naar een 'Ja'. Pas dan kan het werk worden gestart of hervat.' Booster geeft een voorbeeld. 'De eerste vraag op de

go-kant is: Ken ik de inhoud van de werkinstructie? Iedereen bij Corus moet die instructie hebben doorgelezen. Maar door bijvoorbeeld de werkdruchte kan dat niet gebeurd zijn. Het kaartje geeft

TIP:

Zorg ervoor dat werknemers zich bewust zijn van de potentiële risico's van hun werkzaamheden en demonstreer veiligheid.

een werknemer de mogelijkheid te roepen: "Stop! Dit is gevaarlijk. Ik ken de inhoud van de werkinstructie niet."

VERBLUFFEND

'De resultaten zijn verbluffend', zegt Booster. 'Binnen de afdeling HTD daalde het totale aantal ongevallen in één jaar met 500 procent. Van bijna 30,8 ongevallen per 1 miljoen gewerkte uren in de eerste 7 maanden in 2005 naar 5,8 in dezelfde periode in 2006.' Dat succes heeft volgens

Booster vooral te maken met een attitudeverandering. 'Voorheen was het nogal eens stoer om onveilig te werken. Die cultuur is mede door het kaartje aan het veranderen. Onveilig werken wordt nu gezien als kinderachtig gedrag. Het is 'stoerder' om te zeggen: Ik werk veilig of ik werk niet.'

BAAS EN KNECHT

Door het kaartje te trekken worden werknemers serieus

genomen. Booster: 'Achter dit initiatief staat immers de directie van Corus.' Het is een reden waarom het kaartje bij jongeren aanslaat, denkt Booster. 'Als je jong bent ga je niet snel tegen je baas in. Met dit kaartje heb je een hulpmiddel in handen om er wel iets van te zeggen.' Er zijn plannen om leerlingen er al tijdens hun opleiding mee vertrouwd te maken. Het STOP!&GO! kaartje is ontwikkeld binnen Partners in Veiligheid, een veiligheidsproject van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, gericht op gedragsveranderingen op de werkvloer. 'Dat project wordt binnenkort geïntegreerd in de schoolse opleiding van onze stagiaires.'

VAN BOVEN NAAR BENEDEN

Hoe zorg je dat het positieve effect beklijft? Booster: 'Het gebruik van het kaartje is geïntegreerd in de controlestructuur. Leidinggevenden vragen ernaar, bijvoorbeeld tijdens de dagelijkse veiligheidsobservatierondes. Als mensen het kaartje niet dragen, rapporteren ze dat.' Maar de grootste garantie voor duurzaamheid geeft de houding van de directie van Corus. 'De trap wordt van bovenaf geveegd. Als de hoogste leiding uitdraagt het gebruik ervan belangrijk te vinden, zullen de lagen daaronder dit gedrag overnemen', aldus Booster.

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Dit hulpmiddel kan veel ongevallen voorkomen.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Het kaartje is eenvoudig en effectief. Het vereist nauwelijks een investering, behalve de wil om ongevalvrij te werken.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Elk serieus initiatief waarmee we de veiligheid naar een hoger niveau kunnen stuwen is een goed initiatief. Dit geldt zeker voor de Europese Week.

Middelbare school VIA in Rotterdam geeft leerlingen les in gezond computeren

Jong geleerd is oud gedaan

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Het project richt zich op gezondheid en jongeren en we hebben erg veel leuk materiaal ontwikkeld en verzameld. Dus waarom niet aan een breder publiek bekend maken? Dan kunnen ook andere scholen ermee aan de slag.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Aan het onderwerp computeren en jongeren wordt niet veel aandacht gegeven. Zo krijgt het meer bekendheid.

11

OP VIA, EEN SCHOOL VOOR VMBO-TL, HAVO EN VWO IN ROTTERDAM LIEP IN 2006 EEN EXPERIMENT OM SCHOLIEREN TE LEREN VEILIG TE COMPUTEREN. 'LEER JONGEREN OP SCHOOL AL AAN OM HET GOED TE DOEN, DAN DOEN ZE HET IN EEN LATERE BAAN AUTOMATISCH.'

S teeds meer scholen gebruiken computers tijdens de les. Daarmee willen ze hun leerlingen voorbereiden op de toekomst. Immers; er is tegenwoordig bijna geen baan meer te vinden waar je zonder computer kunt. Het is prima dat scholen leerlingen zo voorbereiden op toekomstige arbeid, meent Wendel Post, arbeidsadviseur bij de landelijke arbodienst Arbo Unie. Maar zorg er dan ook voor dat scholieren er op de juiste manier leren computeren. Zodat ze geen lichamelijke klachten ondervinden. Post: 'Scholen gaan nu nog te vaak voorbij aan het risico van Klach-

ten aan Arm, Nek en Schouders (KANS). Uit een landelijk onderzoek dat in 2003 in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op middelbare scholen is gedaan blijkt dat zestig procent van de middelbare scholieren last heeft van pijn aan armen, nek en schouders. Jongeren zitten vaak heel lang achter de computer. Op school is dat zo'n drie à vier uur en dan thuis ook nog eens een paar uur.' Bovendien: les geven in gezond computeren is investeren in de toekomst. 'Leer jongeren op school al aan om het goed te doen, dan doen ze het in een latere baan automatisch.'

TIP:

Zie gezond computeren niet als een afzonderlijk vak, maar integreer het in het lesprogramma.

DOCHTER

Post is moeder van een dochter van twaalf. Toen haar dochter in 2005 naar het middelbaar onderwijs moest, kozen ze voor VIA, een school voor VMBO-TL, HAVO en VWO in Rotterdam waar veel gebruik wordt gemaakt van notebooks. Post, die als arboadviseur vaak te maken krijgt met mensen die lichamelijke klachten oplopen door verkeerd computergebruik, vond dat er op de school van haar

dochter veel te weinig aandacht was voor 'gezond computeren'. Ze schreef een brief aan de schooldirectie. Die reageerde positief. 'Ze vroegen me of ik een voorlichtingscampagne kon uitwerken om gezond computeren in de school te bevorderen.' Zo gezegd, zo gedaan. Van januari tot en met juni 2005 kregen alle leerlingen van het eerste jaar elke maand een thema rondom veilig computeren waar ze mee aan de slag moesten.

Er was vooral veel aandacht voor bewegen en pauzes tijdens het computeren. Post: 'Het is wetenschappelijk bewezen dat het aantal uren dat je aaneengesloten achter een computer zit belangrijker is dan h oe je erachter zit. Natuurlijk is het belangrijk om de werkplek goed in te richten. En dat is op deze school ook gedaan. Elke leerling kreeg hulpmiddelen om zijn of haar notebook goed neer te kunnen zetten. Maar verder lag de

LEES VERDER →

OORDEEL VAN DE JURY

De jury vindt de aanpak simpel maar doeltreffend. Daarbij gaat VIA veel verder dan scholen gebruikelijk doen aan dit probleem zonder dat ze daartoe verplicht zijn. Verder beperkt deze aanpak zich niet tot de inzet van een technisch hulpmiddel, maar zet het daadwerkelijk aan tot beter gedrag. Deze aanpak is breed toepasbaar en reikt natuurlijk verder dan school of werk. In potentie is de praktijk bruikbaar voor iedereen die gebruik maakt van computers, in binnen en buitenland en dat maakt ook dat de jury deze Goede Praktijk nomineert voor de Europese Good Practice Award.

focus op ontspannen, bewegen en het nemen van pauzes.'

TRILMUIS

Het is niet gemakkelijk om jongeren van die leeftijd te motiveren hun pc veilig te gebruiken, merkte Post. 'Voor het gros van de leerlingen is veilig computeren een ver-van-mijn-bed-show. Ze leggen geen verband tussen het gebruik van de computer en

bijvoorbeeld nekklachten. Terwijl uit onderzoek op de school bleek dat zeker de helft daar af en toe last van had.'

Je moet de materie dus op een zo aantrekkelijk mogelijke manier brengen. Een groot succes bleek de introductie van de Hoverstop RSI preventie muis, in scholierentaal 'trilmuis' genoemd. Dat is een draadloze muis die gaat trillen als je hem niet gebruikt, maar er wel je hand op laat rusten of er net

boven houdt. Post: 'Zeker als mensen internetten en zitten te wachten totdat de aangeklikte pagina verschijnt, houden ze onbewust hun hand gespannen op of boven de muis. Daardoor krijg je veel sneller hand-, armen en schouderklachten. De trilmuis maakt mensen alerter. Op een gegeven moment haal je je hand er al vanaf voordat hij gaat trillen.' De leerlingen vonden de trilmuis een leuke 'gadget'. 'Hij werd goed gebruikt.'

QUASIMODO

Anders was het met de pauze-software die op elk notebook werd geïnstalleerd. Daarbij krijgt een leerling om de zoveel tijd een melding dat hij of zij even moet stoppen met computeren. De software was verre van populair. Post: 'Leerlingen noemden de micropauzes al gauw micropauzeshit. Ze zagen geen reden om zich aan die pauze te houden. Dat is ook wel voor te stellen. Zo'n pauze stoort. Dan ben je net lekker bezig en moet je stoppen. Leerlingen wilden dat niet, die wilden door. Ze waren er erg bedreven in om die pauzes te omzeilen. Dat moest dus op een andere manier benaderd worden.'

Post en de schoolleiding trokken nog meer leerzame lessen uit het experiment. Hoe belangrijk het bijvoorbeeld is dat de docent goed omgaat met de computer. Post: 'Mijn dochter en haar vrienden zeiden me naar aanleiding van het project. "Ja, maar. Kijk eens naar de leraren. Die zitten als Quasimodo, met een kromme rug, uren lang achter hun notebook. Met zo'n houding kunnen ze toch niet verwachten dat wij het goed doen.'"

NIET VRIJBLIJVEND

Er ligt nu een nieuw plan waarin een aantal belangrijke zaken zijn aangepast. Post: 'Het is allemaal minder vrijblijvend nu. De school wil de computerpauzes verplicht stellen. Leerkrachten moeten

toezien op het naleven daarvan en de leerlingen erop aanspreken.' Een klassikale pauze om de zoveel tijd is niet realistisch. 'De leerlingen op VIA werken in kleine groepjes of individueel. Als je dan om het uur met de hele klas stopt, hebben een paar er misschien nog maar vijf minuten opzitten.' Welke straf er staat op te lang computeren, daar is de school nog niet uit. Post: 'Je kunt het notebook afpakken, maar de vraag is of dat werkt. Leerlingen hebben bovendien hun computer nodig om onderwijs te volgen.'

STRUCTUREEL

De lessen over veilig computeren waren in eerste instantie bedoeld voor de brugklassers. Maar de ouderejaars gaan er in de toekomst nauw bij betrokken worden. 'Uit het project bleek dat het geven van presentaties over veilig computergebruik goed werkt. De school heeft nu in het kennismakingspakket van de brugklassers workshops geïntroduceerd over gezond computeren. Deze workshops worden door ouderejaars gegeven aan de eerstejaars. Daarnaast wil VIA dat alle leerlingen een kennis-toets aan het begin van het schooljaar doen. Doel is om te kijken wat ze nog weten van de voorwaarden om veilig te kunnen computeren. Aan het einde van het jaar moet een herhalings-toets die kennis weer opfrissen. Zo blijft er structureel aandacht voor gezond computeren.'

Waarom ...

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Omdat op grote schaal aandacht gegeven wordt aan veiligheid en gezondheid. Hierdoor stimuleer je dat allerlei organisaties zich bij het thema aansluiten en 'iets' doen om nog meer aandacht voor het onderwerp te vragen.

Boas BV ontwikkelde een apparaatje dat waarschuwt als het geluid te hard is

'Jongens, pas op je oren'

13

JONGE WERKNEMERS TREKKEN ZICH NIET VEEL AAN VAN WAARSCHUWINGEN OVER GEHOORBESCHADIGING. MET DE 'EARKEEPER' ERVAREN ZE AAN DEN LIJVE DAT ZE ZICH IN DE GEVARENZONE BEVINDEN.

Henk Schuit maakt het dagelijks mee. Werknemers die in een omgeving met oorverdovend kabaal werken zonder de verplichte oorbeschermers. Schuit werkt als adviseur bij Boas BV, een organisatie en adviesbureau dat zich richt op vraagstukken over arbeidsomstandigheden. 'Ik adviseer nu bijvoorbeeld een chemisch bedrijf. Veel mensen werken daar continu in lawaai van zo'n 84 decibel. Het is wettelijk verplicht om oordoppen te gebruiken, maar dat vinden ze lastig. Je kunt met die dingen niet goed met je collega's praten. Ze zitten niet lekker. Dus zetten ze oorbeschermers af. Je kunt honderd keer zeggen: Jongens,

pas op je oren. Maar het heeft bar weinig effect.' Jongeren zijn nog moeilijker te motiveren, denkt Schuit. 'Je kunt voor een groep jongeren gaan staan en vertellen wat de gevaren zijn van te hard geluid, maar de ervaring leert dat ze het weekend erop gewoon weer naar de disco gaan, zonder zich iets van de waarschuwingen aan te trekken.'

GEVARENZONE

Schuit heeft ervaring met jongeren. Hij werkte jarenlang in het voortgezet onderwijs. 'Als je jongeren wilt bereiken, moet je het flitsender aanpakken. Een gadget, een technisch snufje dat

TIP:

Besteed al meteen bij de introductie van nieuwe werknemers ruim aandacht aan geluid. Vertel over de gevolgen van gehoorbeschadiging.

iets doet. Dat werkt wel.' Met die gedachte in het achterhoofd ontwierp Schuit de 'Earkeeper', een apparaatje dat aangeeft wanneer het geluid om je heen zo hard is dat het gehoorbeschadiging kan opleveren.

De Earkeeper heeft de vorm van een badge. Je kunt hem aan je broekzak of de revers van je jasje klippen. In een normale geluidsomgeving knippert er op het apparaatje een groen lampje. Wanneer de drager zich in de gevarezone begeeft, springt het op

oranje. Het rode lampje gaat aan als het echt mis is. En dat is als het omgevingsgeluid boven de 85 decibel komt. Schuit geeft een paar voorbeelden. 'Als je iemand op een meter afstand niet meer goed kunt verstaan, zit je al snel op de 80 decibel. Een slijpmachine is goed voor 90 decibel. In discotheken gaat het vaak om 100 decibel of meer.'

KLEINKINDEREN

De Earkeeper is een hulpmiddel. Jongeren zijn zich door het dragen van het apparaatje eerder bewust van hun eigen verantwoordelijkheid. Als het lampje rood knippert, weten ze dat het slecht is om zonder bescherming in de ruimte te blijven. Schuit: 'Ze ervaren heel concreet dat het geluid te hard is.'

De Earkeeper kan niet los staan van een serieuze voorlichtingscampagne over consequenties van gehoorbeschadiging. Schuit: 'Het is essentieel dat de drager van de Earkeeper beseft dat hij door zich nú bloot te stellen aan lawaai, het risico loopt later zijn kleinkinderen niet meer te horen.' Schuit verwacht in oktober de eerste profexemplaren van de Earkeeper te ontvangen. De werkelijke introductie vindt begin 2007 plaats.

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Je kunt onervaren werknemers eerder bereiken via een apparaat als de Earkeeper. Deze competitie sluit aan bij deze gedachte.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Het idee staat niet los van een uitgebreide campagne met betrekking tot gehoorbeschadiging. Dergelijke campagnes zijn niet nieuw. De vorm waarin wij het gieten wel. Daarom is de Earkeeper een origineel idee.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Arboproblematiek is niet gebonden aan grenzen.

Het Platform VMBO Bouwtechniek laat leerlingen lesopdrachten uitvoeren bij een bedrijf

'Die dakpannen heb ik gelegd'

14

LEERLINGEN BOUWTECHNIEK VAN VERSCHILLENDE VMBO-SCHOLEN VOEREN SINDS KORT HUN LESOPDRACHTEN UIT BIJ EEN BEDRIJF. DAARDOOR ZIJN ZE EVEN EEN 'ECHTE' WERKNEMER.

Binnen de afdeling Bouwtechniek van het VMBO is veiligheid een verplicht onderdeel van het lesprogramma. Toch lopen er nog teveel jongeren in de bouw rond die niet voldoende bekend zijn met de gevaren van hun werkomgeving. Dat vond het Platform VMBO Bouwtechniek, dat scholen ondersteunt bij het oplossen van structurele problemen. Een paar jaar geleden kwam het Platform daarom met het 'leerwerkhuis'. Daarbij worden levensechte situaties nagebootst binnen de school. Docenten krijgen een uitgebreide Arbochecklist en ze kunnen een cursus veilig en gezond werken en Arbo wet- en regelgeving volgen. Het Platform bedacht tevens de arbofunctionaris. Per toerbeurt

speelt een leerling de rol van veiligheidsmedewerker. In 2004 won het Platform met deze 'modellen' de publieksprijs van de Goede Praktijken Competitie 2004.

BUITENSCHOLS LEREN

Twee jaar later komt het Platform met drie nieuwe modellen. Het gaat om een cursus basisveiligheid voor leerlingen, die het Platform samen met de Arbo Unie aan het ontwikkelen is. Daarnaast bedacht het Platform de zogenoemde instructiekaarten, kaarten waarop per machine staat uitgelegd hoe leerlingen ze zo veilig mogelijk kunnen gebruiken. Het meest opmerkelijke model is het Buitenschols leren. 'Leer-

lingen voeren hierbij lesopdrachten uit bij een bedrijf', vertelt Johan Oost, docent Bouwtechniek aan een VMBO-school en als regiocoördinator noord voor het Platform nauw betrokken bij het project. 'Als leerlingen bijvoorbeeld een raamkozijn moeten maken, doen ze dat bij een aannemer. Het kozijn wordt na controle daadwerkelijk gebruikt.' Volgens Oost is er geen betere voorbereiding op een werkelijke baan te vinden. 'Door echt op de werkvloer te staan worden ze zich bewuster van wat ze doen. Ze ondervinden aan den lijve dat als ze geen gehoorbescherming

dragen in een kozijnenfabriek, ze 's avonds de tv harder moeten zetten.'

DAKPANNEN

Doen VMBO-leerlingen dit soort ervaringen niet op tijdens hun stage? Oost: 'De stages in het VMBO zijn vaak oriënterend. Leerlingen leren er wat het bedrijf doet en hoe het in elkaar steekt. Bij het Buitenschols leren helpen leerlingen echt mee met de uitvoering en productie.' Het Buitenschols leren is al uitgeprobeerd op een paar VMBO-scholen, waaronder de school van Oost. De leerlingen zijn er

volgens hem razend enthousiast over. 'Ik kom leerlingen tegen die zeggen: "Wat ik vandaag in twee uur geleerd heb, leer ik bij u nog niet in twee weken."' Het uitvoeren van de opdracht in een bedrijf geeft ze het gevoel voor vol aangezien te worden. Oost: 'Het is natuurlijk geweldig als je langs een nieuw huis komt en kunt zeggen: "Die dakpannen heb ik gelegd."' Oost wijst er wel op dat alleen Buitenschols leren niet voldoende is. De cursus basisveiligheid en de nieuwe instructiekaarten zijn minstens zo belangrijk. 'Je moet eerst een basis leggen voordat je leerlingen naar buiten stuurt.'

TIP:

Geef VMBO-leerlingen de kans te laten zien wat ze kunnen.

Waarom ...

→ heeft uw organisatie zich voor de Goede Praktijken competitie ingeschreven?

→ Om te laten zien dat VMBO-leerlingen veel kunnen, ondanks dat er vaak anders wordt beweerd. En om te tonen waar we binnen de afdeling Bouwtechniek mee bezig zijn.

→ zou nu juist uw product de Goede Praktijken competitie moeten winnen?

→ Omdat er geen veiliger start is dan het onderwijs.

→ is de Europese Week een goed initiatief?

→ Om van elkaar te leren. Wat ze in Spanje hebben uitgevonden, hoeven wij niet uit te vinden.

Colofon:

GOEDE PRAKTIJKEN: 'START VEILIG'

Dit E-zine is gemaakt door het Arbo Platform Nederland in het kader van de Europese Week voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk 'Start Veilig!' (23 tot en met 27 oktober 2006).

COÖRDINATIE:

Marjorie Cohlen, Arbo Platform Nederland

PROJECTLEIDING

GOEDE PRAKTIJKEN COMPETITIE:

Jos de Lange, Arbo Platform Nederland

EINDREDACTIE:

Nico Louwrier, TNO

Marjorie Cohlen, Arbo Platform Nederland

TEKST:

Hellen Kooijman, Utrecht

VORMGEVING EN OPMAAK:

Jennifer Keek, CoeK Design, Zaandam

BEELD:

Michel Wielick, Michel Wielick Fotografie, Amsterdam

Ermin de Koning, Arboriginals, Amsterdam

MEER INFORMATIE:

www.arbo.nl/euweek/2006

www.startveilig.eu

